

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo

Licejska knjižnica

Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 12. julija 1923.

STEV. 80.

Avstrija in naši gospodarski interesi.

V Beogradu so se pričela pogajanja z Avstriji za definitivno trgovinsko pogodbo. To nam daje povod, da bilanciramo naše gospodarske odnose z Avstrijo v preteklih 4 letih, ko smo živeli z njimi v odnošajih kompenzacijskih in provizornih trgovinskih pogodb.

Po prevratu je pri nas prevladoval gospodarski optimizem in naivnost, a o avstrijski republiki se je po večini sodilo, da nima obstojnih pogojev in da bo v par letih njeno gospodarstvo postalo bankrotno in povzročilo razpad države. Pred kakimi dvema leti, ko so Dunaj in industrijski kraji v Avstriji preživljali vrhunec inflacijske krize, so nekateri naši dnevniki opetovano prinašali podlistke o gladnem in premrzlem beraču — Dunaju, ki je obsojen na pogin, odkar je izgubil nekdanji cesarski sijaj.

Razmere pa so se razvijale hitro naprej, minila so tudi leta, ko so inozemski nakupovalci, izkoriščujoč nagli padec avstrijske krone, pod vsako ceno nakupovali avstrijske industrijske izdelke. Lansko jesen in letošnja pomlad je nastal v Avstriji temeljit preokret. V novembru se je prenehalo s tiskanjem nekritega denarja in valuta se je stabilizirala. — Na ta način se je dalo trgovini in industriji solidno podlago za obratovanje. Stabilizacija valute je povzročila prehodno precejšno krizo, toda tudi v tem oziru so se lefos razmere že izboljšale in brezposelnost pada. Elektrifikacijska dela za izkoriščanje alpskih vodnih sil in zmanjšanje konzuma premoga na železnicah in v industriji so znatno napredovala, industriji se je posrečilo angažirati upliven inozemski kapital v mnogih važnih strokah, ogromne industrijske kolonije in kompleksi, ki so ostali med demobilizacijskim blagom od bivšega erarja, so že prešli, odnosno prehajajo v last privatnih podjetij in rutinirani avstrijski trgovini se je posrečilo obnoviti s lihimi, vsesfranskim delom, kakor tudi z dunajskimi velesejmi direktne trgovske stike s celim kontinentom, tako da njih zunanja trgovina niti od daleč ne izkazuje one enoličnosti, kakor nerazvita naša zunanja trgovina. Dunajske banke, o katerih se je prvi čas po prevratu mislilo, da stojijo pred polomom, so vzdržale sijajno vso težko dobo valutne derute in obdržale ne samo vse pozicije, ki so jih imele pred vojno, marveč so se celo ojačale in svoje stike razširile.

Tako je petdesetletnica borznega kraha 1873 bila praznovana kljub milijardnim številkam z velikim mirom in samozavestjo finančnih krogov, da podoben polom kot 1873. leta Avstrije ne bo nikdar več presenetil.

Vidimo tudi, da cela nacijonalizacijska akcija v Čehoslovaški in pri nas ni predvojne slike mnogo izpremenila in da, če tudi pod zaporo enega dela akcij, ostajajo dunajski kapitalistični krogi vedno še močan faktor za celo našo industrijo.

V 4 letih nismo dosegli niti prenosu sedežev podjetij, ki imajo svoja obratovališča pri nas, iz Avstrije k nam, niti nismo kljub jasnim določbam mirovne pogodbe dosegli sprejemljivega obračuna pravnih terjatev z Avstrijo in oprostitve naših depojev od zapore v Avstriji. Razlika med našim sekve-

striranjem imetja avstrijskih državljanov in med zaporo naših depojev v Avstriji je samo ta, da so Avstriji pridržali pri nas v nepremičninah zlato vrednost in so povečini naši sekvestri še podpirali obrate, da redno in polno obratujejo, medtem ko so naši depoji kot mobilna vrednost izgubili neprimerno na ceni in smo vsled tega pretrpeli stotimilijonsko škodo. O javnopravnih terjatevah napram Avstriji, ki grejo v več stotin milijonov, bi bilo sploh škoda govoriti. Celotne izgube so tako močne, da si naše hranilništvo v dogledni dobi sploh ne bo moglo na normalni način opomoči in celo naše gospodarstvo trpi pod temi posledicami.

V Rimu je bilo sklenjenih lansko pomlad več konvencij med Avstrijo in našo državo in sicer glede poštnih hranilnice na Dunaju, glede penzijskih fondov, glede dvojne obdavčitve, glede delitve arhivov, glede prenosa zakladov za posamezne institucije socialnega zavarovanja, a vse skupaj je samo lepo na papirju in do danes se še ni izvedla niti ena zadeva.

Medtem pa so si avstrijske oblasti dovoljevale na nedopusten način ovirati naš tranzitni promet preko avstrijskega ozemlja in delajo še vedno težave za potovanje preko Koroške, kakor tudi našim obrtnikom, ki želijo v Avstriji izvrševati svoje obrtne pravice in to vse kljub jasnim določbam St. Germainse mirovne pogodbe. O manjšinskem problemu, ki bje v obraz pravičnosti, je sploh boljše, da ne govorimo.

Vsled pomanjkanja trgovske pogodbe z Nemčijo je Avstrija celi dve leti vršila kljub vsem francoskim represalijam posredovalno trgovino med Nemčijo in našo državo in še danes obvlada prometno največji del naše zunanje trgovine, kljub temu, da se je letošnje spomlad na papirju otvoril direktni promet med Nemčijo, Čehoslovaško in našo državo preko Avstrije. Posrečilo se jim je obdržati velik del važnih zastopstev za našo državo še naprej na Dunaju in špediterji ter velika tranzitna skladišča delujejo na vse kriplje na to, da ostane Dunaj še nadalje srednje-evropejska metropola. Na tem tudi vse odredbe naše generalne direktije carin glede izvornih izprijeval in devizne naredbe finančnega ministrstva ter zakonov o izvozu na predelavo trgovinskega ministrstva, katerih namen je bil emancipacija od Avstrije, ne morejo mnogo izpremeniti.

Avstrijska industrija se hoče za vsako ceno vzdržati na našem trgu in bje našo industrijo in produkcijo na celi črti. Mnogokrat se uvaža k nam manj vreden material, takozvano »Balkanware«, ker je pač za oko lajka okusneje opremljen, iz Avstrije, a glede trpežnosti nikakor ne konkurenčen z solidnim domačim izdelkom. Preko nas so Avstriji že pred dvema leti obnovili znižanje jadranske tarife, s katero bjejo ostro konkurenco našemu lesu v eksportu preko Trsta, med tem ko mi z našimi produkti ne moremo nikamor in smo s svojo gospodarskopolično nespretnostjo izgubili naravne odjemalce za naša vina, sadje in druge deželne pridelke.

S svojimi prometnimi napravami in direktnimi telefonskimi in brzojavnimi zvezami obvladajo Avstriji napram nam položaj na vseh denarnih tržiščih, a mi smo odvisni od njihovih posredovalnih poročil. Avstrija je angažirala ves tisk, film in

s predavanji razvila obširno propagando po celem svetu v korist gospodarske obnove ter si je znala pridobiti zase simpatije in zanimanje cele antante, kar vidimo najbolje sedaj pri plasiranju posojila zveze narodov za Avstrijo v zlato, ki je bilo v Švici mnogokrat prepisano in ki je tudi v Ameriki že v naprej zasigurano. S tem se je njih političen in gospodarski položaj tako znatno izpremenil, da je skrajni čas, da opustimo politiko arogance in domišljavosti, da ne zaigramo še več, kot smo do sedaj izgubili.

Skrajni čas je, da se rešijo veseča gospodarska vprašanja, ki smo jih zgoraj naznačili in katerih odločitev bo za naše gospodarstvo dalekosežnega pomena. Treba pa je tudi, da naša vlada vidi, da smo do sedaj v trgovini z Avstrijo bili na celi črti pasivni del ter da nastopi v zaščito domačega dela in produkcije, obenem pa varuje interese naše izvozne trgovine v prometu z Avstrijo in preko Avstrije, da ne sklenemo sedaj zopet industrijsko-politično tako sijajne trgovinske pogodbe, kot so bile naše pogodbe z Avstrijo iz leta 1919 in 1920.

Odmevi interpelacije o telefonskih zadevah v Sloveniji.

Ko je poslanec J. Gostinčar vložil interpelacijo radi izmenjave železne žice pri telefonskih vodih v Sloveniji, je odgovoril minister pošt in brzojavov z nekimi številkami, s katerimi je hotel blufirati interpelanta. Te številke so nekateri listi debelo ponatisnili in kakor čujemo se izdeluje sedaj v ministrstvu statistika, ki bi naj slrmečemu občinstvu dokazala, koliko pride na kvadratni kilometer površine v Sloveniji več žice odnosno vodov, kakor pa v Srbiji.

Namen tega načina odgovarjanja je prozoren. Hoče se na nestvaren način dokazati neupravičenost naše zahteve, zamolčati pa pri tem vsa dejstva, ki bi pojasnila celo vprašanje in omogočila objektivni vpogled v dejanski položaj. Tak način reševanja gospodarskih zadev je nedopusten in zato hočemo v naslednjem podati natančen izkaz proračuna za izmenjavo železne žice, kakor je bil za budžet 1923/24 predložen ministrstvu.

Štev. voda:	Proga od do:	Dolžina km:
1. 3621	Ljubljana-Celje-Maribor	140.055
2. 3615	Celje-Meža	68.566
3. 3643	Ljubljana-Bled I	56.278
4. 3631	Ljubljana-Jesenice	37.866
5. 6332	Ljubljana-Tržič	28.307
6. 3629	Ljubljana-Tržič	28.307
7. 3634	Ljubljana-Skofjaloka	23.411
8. 3438	Ljubljana-Kočevje	53.446
9. 3620	Maribor-Grobelno-Celje-Zidani most	92.375
10. 3635	Ljubljana-Zidani most	71.829
11. 4901	Zidani most-Dobova	53.345
12. 3651	Ljub.-Bubnarci-Karlovac	49.361
13. 3628	Maribor-Čakovec	71.311
14. 3647	Maribor-Čakovec	71.311
15. 3650	Maribor-Radg.-Ljutomer	57.083
16. 3613	Ormož-Ljutomer	18.638
17. 3625	Radenci-Dol. Lendava	45.277
18. 3617	Maribor-Prevalje (meja)	80.000

to je skupaj 1.064 km in 748 m. Ker je treba računati za telefon dvojno žico, je potreba torej žice 2.093 km 496 m. Po projektih poštnega ravnanstva je potrebna samo 3 mm žica, katere gre 68 kg na 1 km in stane 1 kg 50 Din. — Torej stane za 2.100 km žica 7.140.000 Din. K temu pride še 1.000 kg 1½ mm debele

vezalne žice, kar stane 50.000 Din in kakih 10.000 komadov tulcev, ki stanejo 2.500 Dinarjev, torej skupno 7.192.500 Din. Nasproti temu pa je minister navajal, da bo stala sama žica za izmenjavo 12.000.000 Din, kar ne odgovarja dejstvu.

Tudi ne odgovarja dejstvu, da bo stalo delo izmenjave 1.000.000 Din, ker stane na km le ca 150 Din, torej pri 2.100 km 315.000 Din.

Iz tega vidimo, da je minister navedel glede izmenjave popolnoma netočne številke, samo da je pred neinformirano poslansko publiko lažje reusiral z zavrnitvijo naše zahteve za izboljšanje telefonskih vodov.

Dalje je minister navajal, da je bilo v Sloveniji odprtih 752 km telefonskih prog v zadnjih štirih letih. Pri tem pa je zamolčal za kaj, kje in kako se je v Sloveniji toliko gradilo. Ni povedal, da smo dobili v tej dobi Prekmurje, kjer je bilo iz vojaških in političnih ozirov treba takoj zgraditi telefonske vode in kjer še sedaj vzdržujemo pri centralah v Murski Soboti in Dolnji Lendavi permanentno telefonsko službo. Tudi ni omenil, koliko smo gradili telefonskih vodov po plebiscitnem pasu, kar smo po nesrečnem izidu plebiscita vse izgubili. Tudi ni povedal, da je bilo treba v logaškem okraju, ko so ga nam prepustili Italijani, mnogo popraviti.

Dejstvo je, da je poštni minister dva najboljša bronasta telefonska voda med Ljubljano in Mariborom prepustil proti našim interesom Italijanom v uporabo, mi pa se mučimo z železnimi žicami, ki smo jih podedovali od vojaštva. Za to moramo pa plačevati horendne pristojbine. V preteklih letih je poštno ravnanstvo v Ljubljani otvorilo mnogo central v krajih, kjer imamo danes samo po enega telefonskega naročnika, ni pa nikdar upoštevalo interesov razvitih krajev ljubljanske okolice. Od telefonskih central pripadejo skoro dve tretjini na Štajersko. In sedaj, ko se je pokrenila akcija, da bi dobila ljubljanska okolica telefonske centrale v najbolj prometnih krajih, pa je odredilo ministrstvo pošte in brzojava, da se sme zgraditi v bodoče centrala le pod pogojem, da se zglati vsaj 10 naročnikov za telefonske postaje. Na ta način se hoče onemogočiti, da bi važni kraji, kakor je Borovnica, Brezovica, Zalog, Št. Vid itd. dobili telefonske centrale. Pripominjamo, da se to ni poprej nikdar izvajalo in da je to sedaj očitno represalija ministrstva radi interpelacije o telefonskih zadevah.

Resolucija mariborskih trgovcev pri vrhovnem sodišču.

Dne 1. julija se je vršila pri Stolu sedmorice v Zagrebu kot vrhovnem in kasacijskem sodišču razprava o ničnosti pritožbi predsednika mariborskega trgovskega gremija gospoda Vilko Weixla-a proti razsodbi okrožnega sodišča v Mariboru, s katero je bil obsojen radi žaljenja mariborske policije in mariborskega sodišča po § 104 srb. k. z. na 2.000 Din denarne globe.

Slučaj kot tak in razprava sta bila velezanimiva.

Radi tega poročam o tem obširneje: V Mariboru državna policija redno kontrolira izločbena okna trgovcev, ali imajo pač vse blago v oknah označeno s cenami in gorje trgovcu, kjer se

na enem samem predmetu ne bi našla vidna cena!

Tako je policija ovadila sredi meseca januarja preko 20 trgovcev, češ, da niso imeli zaznamovanih na vseh predmetih cen in vse te trgovce je zaslopnik državnega pravdnika v Mariboru obložil po § 6 zakona o pobijanju draginje ter so bili z malimi izjemami obsojeni na denarno globo in zapor.

Ker so občutili trgovci tako postopanje kot šikanozno in ne odgovarjajoče zapadno-evropskim razmeram, so poslali deputacijo k finančnemu ministru dr. Stojadinoviću, ki je imel prilično ob tem času v Mariboru volilni shod, in so ga zaprosili intervencije, da se la skrajno krivični in nemoderni zakon odpravi, pri čem so mu slikali slučaje, radi katerih so bili v Mariboru obsojeni trgovci na sramotno kazen zopora, povdarjajoč, da se brez izjeme v vseh teh slučajih govorilo o določenem sklepanju na to, da trgovci nalašč ne označujejo cen, temveč k večjemu na kakšno površnost, večkrat tudi zgolj le na slučaj.

Minister dr. Stojadinović je deputacijo zagotavljal svojo pomoč in ji pričo pokrajinskega namesnika Ivana Hribarja in mariborskega drž. pravdnika dr. Graselli-ja pojasnil, da zakon o pobijanju draginje nikakor ne kaznuje neoznačenja cen, ako se je opustilo označenje zgolj vsled površnosti ali je izostalo slučajno, temveč le one slučaje, kadar se da sklepati na zlo voljo trgovca, ki se hoče odtegniti kontroli svojih cen.

Na podlagi tega pojasnila so bili seveda mariborski trgovci prepričani, da se tolmači zakon o pobijanju draginje od mariborske policije in mariborskega okrajnega sodišča napačno ter so sklenili iskati pomoč pri pristojni oblasti.

V prvi polovici meseca februarja t. l. se je vršil jako dobro obiskan shod trgovskega gremija, na katerem je bilo tudi precej industrialcev in mnogo odbornikov in je pri tej priliki izročil eden navzočih trgovcev predsedniku g. Vilko Weixl-u resolucijo, v kateri se zahteva odpomoč proti temu napačnemu postopanju.

Gospodu Weixl-u se je zdela resolucija preostra in boječ se, da bi se smatrala kot žaljiva, jo je sam omilil in jo vrnil doličnemu gospodu, ki jo je potem v tej omiljeni obliki predlagal, na kar je odredil g. Weixl o njej glasovanje in je bila resolucija z velikim odobravanjem soglasno sprejeta.

Resolucija se glasi:

Mariborski trgovci vlagajo ogorčen protest proti samolastnemu nastopu mariborske policije pri tolmačenju zakonov in naredb.

Zahtevamo, da odločajo v trgovskih zadevah in vprašanjih za to poklicani izvedenci, odločno pa moramo zavrniti postopanje mariborske policije v duhu predmarčnega »Polizeistaata«, da si obični detektivni in stražniki lastijo pravico odločevanja o trgovskih običajih in uzansah in se vlikaajo v zadeve, o katerih nimajo in ne morejo imeti pojma.

Opravičeno se moramo čuditi sodišču kot objektivnemu forumu, da je moglo isto na podlagi izjav in ovadbi običajnih policijskih stražnikov obsoditi odlične in solidne trgovce in obrtnike po zakonu radi pobijanja draginje v stvarih, kjer bi morali odločevati strokovnjaki in izvedenci, ne pa stražniki, za katere konstatiramo, da nimajo pojma o trgovini.

Na shodu se je slenilo, da ima predsedstvo gremija to resolucijo poslati mariborskemu policijskemu komisarijatu, predsedstvu mariborske okrajne sodnice in trgovski in obrtni zbornici ter trgovskemu ministristvu v Beogradu, kot oblaslim, ki zamorejo v tej zadevi odpomoči sedanjemu nevzdržnemu stanju. Mariborska policija pa se je čutila vsled te resolucije razžaljeno in je ovadila zadevo mariborskemu državnemu pravdniku, ki je dvignilo proti predsedniku gospodu Vilko Weixl-u oblozbo radi žaljenja policije in radi žaljenja sodišča (akoravno se sodišče samo ni čutilo razžaljeno in ni bilo napravilo ovadbe). Gospod Vilko Weixl se je zagovarjal s tem, da v omiljeni obliki resolucije ni našel ničesar razžaljivega več, da jo je ravno s tem namenom omilil, da ne bi bila žaljiva, da se je hotela doseči le odpomoč in da se je le s tem namenom resolucija po-

slala oblaslim, ne da bi se bila zadeva razpravlja v javnosti, pred vsem v časopisih, da so pa imeli trgovci nujen interes na tem se zavarovali proti postopanju policije in okrajnega sodišča in da obsega resolucija le popolnoma utemeljeno kritiko. Glede tega se je skliceval na celo vrsto kazenskih spisov okrajnega sodišča v Mariboru, iz katerih je razvidno, da zasleduje policija in vsled njenih prijav okrajno sodišče trgovce tudi v vseh slučajih, v katerih se nikakor ne da sklepati, da se je označenje cen opustilo v hudobnem namenu, temveč k večjemu na kako malomarnost, celo na nesrečen slučaj. Skliceval se je nadalje na pojasnilo, sprejeto od finančnega ministra dr. Stojadinovića, ki je sam imenoval postopanje policije zgrešeno v nasprotju z namenom zakona. Njemu in trgovcem se ni šlo za to, žaliti policijo ali sodišče, temveč iskati odpomoč proti zakonu in praksi, ki je uslvarila naravnost neznosne razmere za trgovski slan.

Vzlic temu je bil obsojen gosp. Weixl v celnem obsegu oblozbe od okrajnega sodišča v Mariboru radi pogreška po § 104 srb. k. z. na 2.000 Din globe.

Njegov zaslopnik dr. Serneck je prijavil in izpeljal proti tej razsodbi ničnostno priložbo, o kateri se je vršila pri Stolu sedmice razprava dne 4. julija, ki je bila nad vse zanimiva.

S prepričevalnimi razlogi je zaslopnik dokazoval, da obsega predmetna resolucija le dopuštno kritiko, ki je v smislu § 103 srb. k. z. povsem dopustna, ako se ne da sklepati na žaljiv namen ali vsaj zavest, da je kritika žaljiva.

Zakon sam izrecno povdarja, da je opozoritev na nedostanke in pregreške zakona in postopanja oblasti dopustna in za več se v predležem slučaju ni šlo, ker se dolična resolucija ni objavila v časnikih in se ni začela javna propaganda, temveč se je resolucija samo poslala oblaslim, od katerih so mariborski trgovci mogli pričakovati odpomoč.

Ne oziraje se na to je bila kritika stvarna, kajli očitlanje policiji, da o trgovskih običajih ne more imeti pojma, ni žaljivo, ker je samo ob sebi umljivo, da stražniki niso strokovnjaki v trgovskih zadevah. Izražena želja, da bi sodišče zaslišalo trgovske zvedence in ne postopalo samo na podlagi prijav in pričevanj stražnikov, je popolnoma stvaren predlog. Glede izraza predmarčnega »Polizeistaata« pa je kritika povsem utemeljena. Tudi v predmarčnem »Polizeistaatu« je državljani živel vedno pod večnim ustrahovanjem policije in je prišel za vsako malenkost s policijo v konflikt.

Nasprotni pojem »Polizeistaata« je moderna pravna država (Rechtsstaat) kakor so Francoska, Angleška, Amerika in Švica in v le-teh državah bi bilo gotovo nekaj nezaslišanega, da se bi zamogel trgovec kaznovati z zaporom radi tega, ker slučajno na enem ali drugem predmetu v izlozbi ni listka s ceno. Ako bi se samo vprašalo kakega švicarskega ali angleškega trgovca, kaj si misli o tem postopanju napram trgovcem, bi izpadla njegova kritika pač dosti hujše nego je kritika, izražena v inkriminirani resoluciji. Saj se lahko napravi poskus in vpraša švicarskega ali angleškega konzula v Zagrebu, kaj si misli o tem postopanju naše oblasti napram trgovcem.

Povdarjal je predvsem slučaj trgovca Ivana Šošarića, pri katerem je sodišče ugotovilo, da je imel v 11 izlozbenih oknih vse blago zaznamovano, le v dvanajstem so bili 3 ali 4 predmeti nezaznamovani. Stražnik ga je ovadil, ne da bi ga opozoril ali zaslišal o vzroku. Od sodišča je dobil poziv kake tri tedne pozneje in seveda ni mogel vedeti, zakaj pri teh treh predmetih ni bilo listkov, ter se mu je vzela na ta način vsaka možnost zagovora in je bil zares obsojen v prvi inštanci v zapor.

Zagovornik je povdarjal, da se je sprehajal pred razpravo po zagrebških ulicah in pregledal najmanj 20 izlozbenih oken raznih trgovin, kjer je videl razno manufakturno, mešano blago, železnino itd. in sicer samo ljudske potrebščine in niti v enem teh izlozbenih oken ni bilo vse blago brez izjeme zaznamovano, temveč v vseh slučajih so manjkale na nekaterih kosih cene. Naglašal je ob koncu, da je bil bistven znak »Polizeistaata« okolnost, da se

zakoni in postopanje oblasti ni smelo kritizirati češ, da državljani s svojo omejeno pametjo (mit dem beschränkten Unterthanenverstand) v to niso poklicani.

Kako se naj odpravijo nedostalki, ako se zatira vsaka javna kritika?

Vrhovni državni pravnik se je v polnem obsegu priključil izvajanjem zagovornika in je v krasnem, ognjevitom govoru povdarjal, da je kritika povsem stvarna in utemeljena in da ni objektivne žalitve lukaj, da se je trgovcem šlo le za odpravo obstoječih nedostalkov, da manjka pred vsem tudi zavest žaljenja, ker je gospod Vilko Weixl resolucijo omilil do oblike, v kateri se mu ni zdela več razžaljiva in ker se z resolucijo ni napravila javna propaganda, temveč se je poslala zgolj le oblaslim in sicer ravno razžaljeni policiji, od katere se je pričakovala odpomoč.

Tem krasnim izvajanjem, polnim modernega duha in širokega svetovnega naziranja, je sledilo razočaranje:

Vrhovno sodišče je gospoda Vilko Weixla sicer oprostilo žaljenja sodišča, potrdilo pa obsodbo radi žaljenja policije, češ, da tiči žalitev predvsem v izrazu, da si »lastijo detektivni in stražniki pravico«, češ, da se policiji s tem očita samolastno postopanje medtem, ko policija izvršuje svojo službo le po zakonih.

Prvo sodišče je ugotovilo, da je imel gospod Weixl zavest, da je vsebina žaljiva, in temu se pridruži tudi vrhovno sodišče.

Ali so ti razlogi prepričevalni? Mislim, da niti za jurista, niti za lajka in si bo široka javnost, pred vsem pa trgovski slan cele Slovenije ustvaril o predmetnem slučaju svojo sodbo in bo z enako vneto in gorečnostjo z vsemi zakonitimi sredstvi nadaljeval boj proti nezaslišanemu kulturnemu škandalu, da se zamore trgovec kaznovati z zaporom, ako slučajno pri enem ali drugem predmetu v izlozbi ni listka s ceno, pri čemer nas bo vodilo pošteno pričanje, da je naravnost polrebno v interesu ugleda naše kraljevine, da se te neznosne razmere odpravijo.

Rudarstvo v Sloveniji.

(Nadaljevanje.)

12. Baker.

Rudnika za baker ni bilo nobenega. Le na razmejitveni coni napram Italiji tik na meji se nahaja rudnik Škofje, ki je last g. Sušnika iz Ljubljane. Rudnik je od Italijanov zaseden in se vsled tega obrat ne more vršiti.

V državni cinkarni v Celju se je v zato prirejeni napravi izdelalo 436 stot. (— 1.528 q ali 77.80%) modre galice v vrednosti 196.200 D (— 834 fisoč 900 Din ali 63.68%) po povprečni ceni 450 Din (— 75 Din) za 1 q. Potrebni baker se je dobavljal iz Borskega rudnika.

Vrednost porabljenih surovin je znašala 26.000 Din (— 521.787 Din).

Od cele produkcije se je razpredalo 379 q galice v tuzemstvo in 1 stot v inozemstvo, 68 q pa je še ostalo v zalogi.

13. Železo.

Za železo obstoja v Sloveniji 9 rudnikov, ki pa v preteklem letu niso bili v obratu. Od teh se nahajajo trije v brežiškem okraju, dva v celjskem okraju ter po eden v krškem, radovljiškem, prevaljskem okraju in ljubljanski okolici. V brežiškem okraju se nahajajo rudniki v Fužini, last Adalberta Walanda iz Gradca, v Sv. Vidu, last Antonija Torresa, v Pietro iz Gorice in v Pilštajnu, last Rudarske in plavžarske družbe v Storah.

V celjskem okraju se nahajata rudnika Studence, last tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku in Olimje, last Marije Kranjčan iz Podčetrka in Josipa Matič iz Celja. Rudnik Savske jame in Lapajne v radovljiškem okraju je last Kranjske industrijske družbe. Rudnik Kopitov grič pri Ljubljani pa dr. Danilo Majarona ter rudnik v Mokronogu last Kranjske železo-rudarske družbe iz Ljubljane in končno rudnik v Pliberku, ki je last Adolfa Weissaa.

14. Mangan.

Za manganovo rudo obstojajo v Sloveniji trije rudniki in sicer po eden v radovljiškem, kranjskem in novomeškem okraju.

Rudnik Begunščica v radovljiškem okraju je last Kranjske industrijske družbe, rudnik Jesenovca in Sv. Nikolaj pa Amalije Jeglič in J. Globočnik v železnikih ter rudnik Mirna na Dolenjskem je last Matija Štola iz Berlina. Od vseh teh rudnikov ni bil v preteklih treh letih nobeden v obratu.

15. Aluminij.

Za aluminijevo rudo imamo po eden rudnik v kamniškem in radovljiškem okraju. Prvi je last meščanske korporacije v Kamniku. Drugi se nahaja v Bohinju v Rudnici in je last rudarske družbe Wochein, po kateri je imela ruda svoje ime. Bohinjski rudnik je bil po prevratu nekoliko časa v obratu, pa je pozneje radi prometnih težkoč obrat ukinil, tako, da stojita sedaj oba rudnika.

16. Antimon.

Za antimon imamo dva rudnika in sicer v Trojanah v kamniškem okraju, ki je last rudarske družbe Trojan, in v Lepi Njivi pri Celju, ki je last Friderika Hocke iz Gradca. Oba rudnika sta bila po prevratu nekoliko časa v obratu, a v preteklem letu sta oba rudnika stala.

17. Grafit.

Za grafit imamo v Sloveniji samo 1 rudnik in sicer Brežnik pri Marbeku v slovenjegraškem okraju, ki je last Ivana Schautzerja iz Sv. Petra v Savinjski dolini, ki pa že več let ne obratuje.

18. Živo srebro.

Za živo srebro imamo po definitivni razmejitvi z Italijo samo 1 rudnik in sicer v Sv. Ani pri Trziču, ki je last rudarske družbe Sv. Ana. Ta rudnik po prevratu ne obratuje.

V splošnem je Slovenija v geološkem oziru precej dobro raziskana in posamezna privatna podjetja razpolagajo z obsežnimi dragocenimi študijami glede posameznih ležišč rud in premoga. Žalibog pa je ves ta material raztresen in ni zbran v enotni študiji. Niti biografije vsega gradiva nimamo. Zato bi bilo želeli, da naša tehnična visoka šola, odnosno montanistični oddelek prične s sistematičnim zbiranjem tega gradiva v sporazumu z rudarsko oblastjo, kakor tudi z upravami večjih rudarskih podjetij, da se ves ta dragocen material zbere v enotni študiji. (Konec sledi.)

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

9. Produkcija trsja in ličja in njih uporaba pri nas.

Trsje in ličje rase po močvirnih krajih po celi naši državi, kjer so vlažna tla. Kjerkoli raste, ga okoliško ljudstvo uporablja in sicer trsje za pokrivanje hišnih streh in staj in za izdelavo tavanic in ličje pa za vezavo posod in za opletanje plahit (rogovnice), katere izdelujejo kot nekatere vrste domačo industrijo.

V Srbiji se nahajajo okrožja, kjer raste trsje in ličje v manjših količinah; so pa tudi okrožja, kjer ga zelo malo raste. Med okrožji, kjer ga je zelo malo, ali ga sploh ni, spadajo užiski, raški, bjelopolski, priepoljski, pljevalski, rudniški, čačanski, valjevski, kragujevaški, timoški, topliški in vranjski okraj.

V sledečih okrožjih raste in se predeluje trska in ličje v Srbiji in sicer: 1. šabaško okrožje, v jadranskem okraju, v kraju, ki se naziva »lvova bara« raste malo trsja in ličja, ki ga okoličani uporabljajo za pokrivanje živinskih hlevov. V mavčanskem okraju na reki Zasavici v okolici vasi Radenkovića, Ravna, Zasavice in Nočaja raste trsje v večjih količinah in se uporablja za krljke zgradb, a se ne izvaža nika-

mor. V tem okraju raste tudi liče, trsje in silje in sicer se uporablja trsje za pokrivanje hiš in staj, silje za krmo živine, liče pa za pletenje košaric.

2. V beograjskem okraju raste zelo malo liča in trsja ter se uporablja za kritje staj, za zamaševanje sodov in sicer v vinkovski in majkovaški občini v vračarskem okraju, v dražanski in šepinski občini v gračan-skem okraju ter v orlenski in vrelaški občini v kolobarskem okraju.

3. Požarevaško okrožje: občine velikogradiščanska (okraj ramski), lopolovniška, kiseljevaška in rezijška, kjer raste trsje in se uporablja za živalsko hrano, v kolikor je drobnejše, debelejša pa za kritje poslopij; liče pa se poreže in se iz njega pletejo rogoznice in vpletajo venci od čebule. V aleksandrovaški in arsovaški občini v moravskem okraju izdelujejo iz trsja košare za živino.

4. V smederevskem okraju raste liče, silje in trsje ob reki Jezavi in sicer ob vaseh Lipa, Rodinac, Vranovo, Mala krsna, Osipaonica, Lubavčina itd. in sicer po mokrih krajih pri vasi Kiluču in Šalincu. Trsje uporablja za izdelavo rogoznice.

5. V krajinskem okrožju: v negotinski občini raste trsje, silje in liče v kraju, ki se imenuje »Rit« na površini okrog 5000 m² in se trsje uporablja za strope, ostalo pa se sežiga. Reže se tudi liče in se iz njega spletajo rogoznice potom domače industrije, preostanek pa se porabi za kurjavo. V okolici vasi Kobišnica in Srbova, v kraju, ki se imenuje Bašča Mare v negotinskem okraju raste trsje in se ga letno nažanje okrog 5000 volovskih voz ter služi za kritje staj in usnjarn. Liče se žanje in izdelujejo iz njega kmetije »asure« plahte, katere prodajajo na trgu v Negotinu. Pri kladovski občini raste na državno-cerkvenem močvirju trsje v veliki množini, ki se pa reže samo ob veliki suši ali mrazu, ker se drugače ne da prili blizu. Uporablja se za izdelavo trsja za strope, za pokrivanje poslopij in izdelavo košar. V malovrbiški občini so izurjeni tkalci, ki izdelujejo iz liča plahte. V Greben-Ravni v poreškem srezu raste trsje v malih količinah in se uporablja za strehe.

6. V kruševaškem okrožju raste trsje v čičevaški občini in ga kmetije uporabljajo za izdelavo košar.

7. V niškem okrožju raste trsje v občinah ruževaški in beligrajski v aleksinaškem srezu in se uporablja za pokrivanje vozov, tovorov in staj, liče pa za izdelavo plahit. V občinah vrliški, trupalski, liški, kravljanski, prvokufinski, barbaški, dušinski, krčmarski in humski raste na ploskvi 903 ha liče, iz katerega izdelujejo kmetije v domači industriji rogoznice.

8. V kumanovskem okrožju raste trsje v kraju Klečencu, v žeglikovskem okraju in se uporablja za kritje poslopij v vasi Biljači, v preševskem okraju se iz liča izdelujejo plahit v letni vrednosti 3000 do 4000 dinarjev. Liče donajajo iz skopeljske okolice.

9. V kosovskem okrožju obstoja v Prištini 6 obratov, kjer se izdeluje asure, za katere dobivajo liče iz lipanske, lepinske, radovske, cerkvenovodiške občine, kjer raste liče ob reki Sitnici in Drenici.

10. V zvečanskem okrožju raste liče v kraju Cecilija v gojbulski občini, kjer izdelujejo kmetije iz njega rogoznice.

(Dalej sledi.)

Izvoz in uvoz.

Nov režim izvoza v Rumuniji. Rumunski gospodarski svet je razpravljal o modifikacijah izvoznega režima za žito, za živino itd. Cene pšenice nove žetve se bodo zvišale od 30.000 lejev skupno s premijo na 45.000 lejev brez vsake druge premije. Ker se po statističnih podatkih ne bo še moglo z letošnjim pridelkom žita kriti potrebe domačega konsuma, je gospodarski svet sklenil, da oslone prepoved izvoza še v veljavi. Za prihodnje leto bo izvoz prost, ako bo površina vseh posevov dosegla dva

milijona hektarjev, kar bi krilo domačo potrebo. Možnost eksporta je tedaj odvisna od producentov. Kar se liče izvoza živine, je gospodarski svet sklenil, da se dovoli svoboden izvoz proli plačilu takse v iznosu 6.000 lejev za glavo. Nabrane takse bi naj služile za poboljšanje plač uradništva in upokojencev, ki trpijo največ zbog draginje.

Po zunanosti

pozna že večina gospodinj testenine »PE-KATETE«. Odločno zavračajo vsake druge, ker so spoznale, da postrežejo z njimi najbolj svoje družine.

Narodno gospodarske zadeve. Denarstvo.

Število bank v Beogradu. V glavnem mestu Jugoslavije je 60 bančnih zavodov, a poleg tega ima tam svoje filialke 6 velikih bank zagrebških in 3 srbske. Inozemske banke imajo v Beogradu 4 filialke in sicer: Francosko-srbska, Francoska hipotekarna banka, Angleška trgovska ter Praška kreditna banka. Vplačani kapital vseh beograjskih bank znaša 323 milijonov dinarjev, v njih vložene vsote pa 340 milijonov dinarjev.

Naš dolg Angliji. Med našo in angleško vlado so se začela pogajanja radi izplačila vojnega dolga Angliji. Po računu angleške vlade znaša ta dolg 11 milijonov funtov šterlingov ali 4 milijarde dinarjev. Naša vlada pa izjavlja, da je ta dolg znatno manjši.

Carina.

Carina na ječmen. Ekonomsko finančni komitet je v seji z dne 22. junija sklenil, da se dosedanja izvozna carina na ječmen iz br. 2 izvozne tarife zniža od 100 dinarjev na 40 dinarjev za 100 kilogramov. Sklep je stopil v veljavo dne 26. junija 1923.

Povišanje carin v Avstriji. Vlada se bavi z načrtom povišanja carin za posamezne predmete, med katere spada tudi moka, masl in maslo. Zbog tega so se slišali s strani trgovcev in industrijev mnogobrojni protesti in to temveč, ker ni vlada prej vprašala za mnenje razne stanovske organizacije in korporacije. V protestih se zatrjuje, da bi povišanje carine na moko, masl in maslo povzročilo podraževanje življenjskih potrebščin in s tem povišanje indeksa. Vsled takšnega odpora javnega mnenja se pričakuje, da bo morala vlada odstopiti od svojega prvotnega načrta, a vprašanje je tudi še kakšno stališče bo zavzel parlament, ako bo prišla nova tarifa v parlament že v to zasedanje.

Davki.

Koliko so plačale posamezne pokrajine izza avgusta 1922 do konca marca 1923 neposrednih davkov. »Službene Novine« z dne 5. l. m. objavljajo uradni pregled davčnih plačil v označenem času po posameznih pokrajinah. Po tem pregledu je plačala Srbija 97.193.476 dinarjev, Crna gora 2.279.006 Din, Dalmacija 11.812.469 Din, Hrvatska in Slavonija 83.554.849 Din, Slovenija 57 milijonov 259.734 Din in Vojvodina 94 milijonov 338.313 Din. Pri tem nista vštela davek na poslovni promet in invalidski davek, ki sta izkazana skupno za celo kraljevino. Plačilo davka na poslovni promet je doseglo do konca marca vsoto po 81.927.160 Din, od katere je plačala Slovenija najmanj eno četrtino. Na invalidskih davkih se je pobralo v označenih osmih mesecih 30.684.248 dinarjev.

Razgrnitev izkazov o predpisanih davkih. Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani so došle priloge, da so predpisani izkazi, ki naj nadomestujejo plačilne naloge, na nekaterih krajih, zlasti na deželi, dejansko in praktično na splošen vpogled. Pri tem, da se ne dela razlike, ali so osebe, ki prihajajo gledat predpis, davčni zvezanci, odnosno, ako so davčni zvezanci, ali so upravičeni vpogledati tudi davčne predpise drugih davčnih zvezancev. Zbornica se je za odpravo teh nedostatkov naslovila na finančno delegacijo posebno vlogo s prošnjo, da se ti nedostaki odpravijo. V vlogi je opozorila, da je finančna delegacija ob priliki odprave plačilnih nalogov v komunikeju (glej n. pr. »Slov-Narod« z dne 14. avgusta 1921) sama razglasila, da ima vsak davčni zvezanec pravico vpogledati le svojo osebo

zadevajoče predpisne podatke, za druge pa le, če se izkaže z njihovim pooblaštilom, da jih sme zastopati v davčnih zadevah, odnosno, da sme v njihovem imenu vpogledati predpisni izkaz. Na to vlogo je prejela zbornica te dni dopis finančne delegacije v Ljubljani z dne 22. junija št. A I 268, ki se glasi: Člen 36, B. IV, št. 11 finančnega zakona za mesec junij do december 1921 (Uradni list št. 90/240) odreja, da davčna oblasla objavljajo izvršeno odmero za posamezne vrste neposrednih davkov z javnim razglasom, opozarjajo davčne zvezance, da lahko vpogledajo odmerne izkaze pri davčnem uradu. Besedilo določbe ne vsebuje nikake omejitve v tem zmislu, da bi smel davčni zvezanec vpogledati le lasne davčne predpise. Tudi iz njenega namena se kaj takega ne da deducirati, ker odmerilni izkazi niso le nadomestila za odpadle plačilne naloge, ampak vrše tudi nalogo izpisikov iz davčnih plačilnih nalogov in iz registrov za občno pridobnino (§§ 217 oziroma 58 zakona o osebnih davkih). Ti izpiski, ki so vsebovali v bistvu iste podatke, pa so bili doslej na vpogled vsem davčnim zvezancem in se vpogled posameznika ni omejeval na lasten davčen prepis. — Razgrnitev odmernih izkazov, posebno o pridobnini je končno nujna posledica samoupravne priredbe tega davka. Z njo se da davčnim zvezancem prilagoditi, da se uverijo o poslovanju komisij, v katere so volili svoje zaupnike. Radi tega je v lastnem interesu davčnih zvezancev, da so odmerilni izkazi splošno na vpogled. — To stališče se navidezno ne sklada s prvotnimi intencijami delegacije, ki so se objavile v dnevnem časopisu in na katere se naslov v svojem dopisu sklicuje. V pojasnilo pa moram opozoriti, da je delegacija prvotno namerala poleg odmernih izkazov, namenjenih za obvestilo davčnih zvezancev o višini davčnih predpisov, razgrniti tudi še izpiske iz plačilnih nalogov in registrov v smislu §§ 217 in 58. zakona o osebnih davkih. — Iz tehničnih ozirov se je pa ta namera opustila, ker vsebujejo že odmerilni izkazi, kakor rečeno, vse podatke izpisikov. Smatral sem, torej za umesno, da preprečim dvojno razgrnitev, ki bi davčne zvezance le motila. — Ker pa so izpiski iz registrov oziroma iz plačilnih nalogov določeni za splošen vpogled davčnih zvezancev, je morala svoječasno nameravana omejitev vpogleda odpasti. Sicer pa je le v interesu pravilne in enakomerne priredbe, da se stavijo njeni končni rezultati pod kontrolo čim širše javnosti. Poštenim davkoplačevalcem se ni bati nobene škode, dočim nepošteni ne zaslužijo zaščite, proti zlorabam pa nudi § 246, odst. 2 zakona o osebnih davkih dovolj možnosti obrambe. Znana stvar je, da zavzema zakon v tem oziru še zelo konvencionalno stališče napram davkoplačevalcem in da glede kontrole javnosti zaostaja n. pr. celo za našim starim patentom o hišnem davku (§ 10). Kljub temu pa sem rad vsrregel želji p. t. zbornice, kolikor se mi zdi upravičena, in naročil davčnim oblastvom, da naj vpogled omeje na davčne zvezance in njihove izkazane pooblaščenice.

Dobava, prodaja.

Dobava prešanege sene. V intendanci Savske divizijske oblasti v Zagrebu se bo vršila dne 14. julija 1923 javna licitacija glede dobave 200.000 kg prešanege sene. Predmetni oglaš z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Nabava kuhinjske posode in orodja. Pomorska vojna akademija v Gružu potrebuje za opremo kuhinje za oficirsko menažo, nadalje za menažo gojencev in moštva, torej za opremo treh kuhinj, kuhinjsko posodo in orodje ter prosi za oferte. Interesentom je natančnejši seznam posode in orodja ter drugi podatki v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Nabava materijala. V pisarni uprave barulana v Kamniku se vršijo ofertalne licitacije in sicer: 1.) 10. avgusta 1923: glede nabave 100 kg ploščatega železa ter 350 kg okroglega železa v različnih debelinah. 2.) 11. avgusta 1923: glede nabave 60 m² šip za okna. 3.) 13.

avgusta 1923: glede nabave 10.000 komadov leskovih obročev. 4.) 14. avgusta 1923: glede nabave 50 kg bele barve (suhe), 200 kg črne barve garantol, 80 kilogramov firneža (dvakrat kuhanega), 20 kg minijuma (suhega), 50 kg kila za okna in 25 kg terpentina. Natančnejši podatki in pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

III. Ljubljanski velesejem. Od 1. do 10. septembra letos se bo vršil III. Ljubljanski velesejem. Uprava velesejma je storila vse, da bo ta prireditel od vseh dosedanjih najsijajnejša. Misel, da naj bi bil letošnji velesejem naša največja narodno-gospodarska manifestacija, je našla močan odmev in široko razumevanje. Zanimanje je silno veliko. Trgovske in obrtniške zbornice v Sarajevu, Novem Sadu, Skoplju in Vel. Bečkerek organizirajo posebne poselniške vlake. Tudi iz Prage je napovedan poseben vlak. Veliko bo poselnikov iz Avstrije, Francije, Nemčije, Belgije in Italije, ki so si že rezervirali stanovanja v Ljubljani za čas velesejma. Vse to obeta razstavljalcem lepe uspehe. Tudi letošnji velesejem jim bo prinesel naročil, ki jih bode zaposlevala mesece in mesece. Posebno naše obrtnike opozarjamo na to zanje tako ugodno priliko in jim priporočamo, da si volijo za izložbo svojih izdelkov prostor druge vrste, ki je precej cenejši od prve in zelo pripraven. Stroški, ki jih bodo s tem imeli, so v primeri z dobičkom, ki jim ga bo velesejem prinesel, malenkostni, saj stane kvadratni meter tega prostora le 120 Din. Tega prostora je še nekaj na razpolago, vse drugo je skoro do zadnjega količka že zasedeno. To zopet dokazuje, kako velikega zanimanja so ljubljanski velesejmi za našo industrijo, obrt in trgovino. — Opozorjamo, da se prijavi rok z dne 20. t. m. zaključ, nakar se bo takoj pričelo z dodeljevanjem prostorov. Zato naj se vsak omahljivec požuri s prijavo. — Velesejemski urad je izdal lične vložne listke in reklamne znamke v slovenskem, hrvaškem (tudi v cirilici), nemškem, francoskem, češkem, italijanskem jeziku. Vsako naše podjetje naj bi listke prilagalo svoji korespondenci in znamke nalepljalo na zavitke. Izvolite jih v ta namen zahtevati od Urada Ljubljanskega velesejma, Ljubljana, Gosposvetska cesta. — Telefon int. 140.

Obisk gosp. dr. Beneša, generalnega konzula češkoslovaške republike v »Tovarni verig d. d.« Lesce. Dne 3. julija je obiskal generalni konzul gosp. dr. Beneš tovarno verig d. d. v Lescah. — Tovarno sla mu razkazala predsednik delniške družbe g. Fr. Štupica iz Ljubljane in pa ravnatelj tovarne g. Haberle iz Lesca. G. dr. Beneš se je jako laskavo izrazil o razvoju tovarne in naše slovenske industrije sploh. Hvalil je uzoren red in strokovnjaško vodstvo tovarne, dobro organizacijo in se divil nad najmodernejšimi stroji za električno varjenje tudi najtežjih in največjih verig. G. generalni konzul je osobito povdarjal, da je hvale vredno, da se je naša slovenska industrija vspela tako visoko, da zalaga prva tovarna verig že sedaj skoro celo Jugoslavijo z njenimi izdelki in da se tako vedno bolj osamosvojimo in postajamo gospodarsko neodvisni od inozemstva. Priporočali bi tudi društvom in korporacijam, posebno pa naši trgovski mladini, da si v skupnih izletih ogleda le za našo industrijo toliko pomembne in zanimive tovarne, kjer je opaziti višek tehnike pri strojih in nad vse zanimiv nastoj verig iz navadnega paličnega železa.

Državna borza dela. Pri vseh državnih borzah dela v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 17. do 23. junija 1923 dela 303 moških in 148 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 217 moških in 131 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 548. Promet od 1. januarja do 23. junija 1923 izkazuje 27.406 strank in sicer 12.696 delodajalcev in 14.710 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 6125. Dela iščejo: kovači, strojni in stavbni ključavničarji, mizarji, sedlarji, pekni, mlinarji, mesarji, nalakarice, hotelske sobarice, težaki, slikarji, slugi, vzgojiteljice, vajenci, vajenke itd. V delo se

sprejmejo: šveleraši, rudarji, železo-slugarji, kleparji, pletarji, natakarji, zidarji, delavci za betoniranje, vzgojiteljice, šivilje za perilo, šteparice, vajenci itd.

Nabave za vojsko. Vojnemu ministru so slavljeni na razpolago potrebni krediti iz proračunskih dvanajstlin za nabave vojske. Velik del vojaške vojaške opreme se naroči v Nemčiji na račun vojne odškodnine, pred vsem avtomobili, tehnični in sanitetni material. Gospodarske potrebščine se bodo naročile doma potom ofertalnih licitacij.

Podpora obrtnikom in trgovcem. Minister za trgovino in industrijo je odredil tročlansko komisijo, ki bo razdelila podpore in posojila obrtnikom in trgovcem, predvsem onim, ki so trpeli kako škodo vsled vojne. Podpora izvira iz čiste dobička državne razredne loterije.

Produkcija tobaka v naši državi. V naši državi iznaša površina, ki je zasejana s tobakom, okoli 16.128 hektarjev in celokupni pridelek bi moral znašati 100.000 kvintalov. Polovico tega pridelka pripada severni in južni Srbiji, Hercegovini in Črni gori.

Tečaj za konzerviranje sadja. Ministrstvo poljoprivrede in vod bo priredilo tečajem letošnje jeseni nekaj tečajev in predavanj o konzerviranju sadja, ker so imeli tudi že do sedaj vršeni tečaji zelo dobre uspehe.

Pridelek oljke pri nas. Oljke se pri nas gojijo z ozirom na klimatske razmere v Dalmaciji in v manjši meri tudi v Črni gori in Hercegovini. Po oficijelnih podatkih znaša slevilo oljčnih dreves 3.420.316, povprečni pridelek se pa ceni na 6000 hl.

Hmelj. XI. poročilo Hmelj. društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov pri nas in drugod. Zatec CSR 7. 7. 1923. Prvi teden meseca julija se je vreme vendar spremenilo na boljše. Dnevi so vroči, noči pa tople. Včeraj si je eden naših sotrudnikov ogledal ves okoliš in nam je poročal sledeče: Predvsem moram konstatirati, da hmelj zadnjih štirinajst v rasli ni napredoval. Ob Ogri je glavna lega, kjer se je pridno škropilo, v prav ugodnem stanju. Rastlina je dorasla do tri četrtine, tuintam do vrha drogovi ali žic in dobiva mnogo panog. Ker je vsa lega ob Ogri nizka, so ne-škropljeni nasadi polni uši in so izgubljeni, ako se ne bode takoj pričelo s škropljenjem in ako bi nastale zopet velike temperaturne razlike. Obe dolini v češki šumski okolici kažejo z malimi izjemami prav neugodno stanje. — Rastlina je dorasla do polovice drogovi, je slabotna, dasi se je dva do trikrat škropila ter je sedaj brez uši. Pozno obrezani nasadi, kateri so trpeli vsled preobite mokrote in hladnega vremena, ne bodo mogli dati normalne žetve. Tu so lepi nasadi v posameznih krajih velika izjema. Najugodnejše je stanje v okolici Horosedelna, Herndorfa in v zgornji Goldbach-dolini. Tu so tri četrtine vseh nasadov prav krepke; rastlina je dorasla do tri četrtine ali do vrha drogovi, ima mnogo panog in je le malo okužena. Pri ugodnem vremenu bo ta okoliš imel normalno letino. —

Srednji in spodnji del Goldbach-doline kaže srednje, do srednje dobro stanje, dasi je tu večinoma prav slabih in zaostalih nasadov, kateri zamujeno ne bodo mogli več dohiteti. Tu se je zadnji čas hmeljska ušica zelo pomnožila in hmeljarji pridno škropijo. Tu, kakor tudi v drugih nizkih krajih se prikazuje že medena rosa, kateri sledi črna. V vseh drugih stranskih legah so visoko ležeči nasadi lepi, nizko ležeči pa slabotni in so skoro že uničeni. Obče se lahko reče, da je stanje na Češkem zelo različno. Ena tretjina bi zamogla dati normalno letino, ena tretjina je slaba, do srednje dobra, obila zadnja tretjina je pa prav slaba, ker je zelo okužena in bo tudi pri najugodnejšem vremenu dala le slabo — ali pa nobene letine. — Rastlina je v razvoju za 14 dni zaostala in se še nikjer ne pripravlja na cvet, kar se je drugo leto že zgodilo začetkoma meseca julija. Gotovo je, da bode letošnja letina za veliko manjša, nego je bila lanska. — Na trgu je razpoloženje prav čvrsto in cene rastejo. Hmelj iz leta 1922 se plačuje 1500—1600 čK, oni iz leta 1921 pa po 1000—1100 čK za 50 kg. V predprodaji se za letošnji hmelj ponuja brezuspešno do 2500 čK za 50 kg ali 58.000 KJ za 100 kg (valuta 100 čK = 290 Din).

Naša cona v Solunu. Zunanje ministrstvo je prejelo iz Aten pripombe grške vlade glede konvencij in dogovorov o solunskem pristanišču. Ministrstvo je poslalo te pripombe strokovnjakom, da jih prouče. Opazke grške vlade so tako povoljne, da je upati, da pride kmalu do popolne rešitve te zadeve. Želja obeh vlad je, da se konvencije čimprej ratificirajo, morda že prihodnji mesec. V tem slučaju imamo meseca septembra kompletno solunsko pristanišče za naš izvoz na razpolago.

Inozemska zaslopnitva v Jugoslaviji. Konzulat američanskih Zedinjenih držav (Beograd, Miloša Velikog br. 48). Konzulat američanskih Zedinjenih držav (Zagreb, Zrinjski trg 19). Avstrijski konzulat (Ljubljana, Turjaški trg 4). Avstrijski konzulat (Zagreb, Markov trg 9). Belgijski poč. konzulat (Beograd, Bitojska 19). Belgijski poč. konzulat (Peter Stanković, konzul, Niš). Belgijski konzulat (Zagreb, Jelačićev trg). Hon. konzulat Belgije (M. Duler, Ljubljana, Urad ljubljanskega veleposlaništva). Generalni konzulat Češkoslovaške republike (Dr. Otokar Beneš, konzul, Ljubljana, Breg št. 8, I. nadst.). Češkoslovaški Generalni konzulat (Jovan Matejek, generalni konzul, Beograd, Miloša Velikog br. 37). Češkoslovaški konzulat (Odon Para, konzul, Zagreb, Jurišićeva ul. 21). Češkoslovaški konzulat (Jaroslav Andrijaš, Sarajevo). Češkoslovaški konzulat (Gustav Herman, konzul, Split). Čilska republika (Duro Matulić Zarinod, poč. konzul, Zagreb, Vlaška ul. 53). Danski poč. konzulat (Vladimir Gogjevica, konzul, Beograd, Sava). Angleški Vice-konzulat (Charles L. Blakeney, vicekonzul, Beograd, Dositeljeva br. 3). Angleški konzulat (Gordon Thompson Macklaen, konzul, Zagreb, Strossmajerova ul. 3). Angleški konzulat (John Francis Jones, konzul,

Sarajevo). Angleški Vice-konzulat (F. H. W. Stonehewar Bird, vicekonzul, Skoplje). Francoski konzulat (Ljubljana, Kreditna banka, Dunajska cesta). Francoski konzulat (N. Henriel, konzul, Dubrovnik). Francoski konzulat (L. de Berno-Lagarde, konzul, Zagreb, Zrinjski trg 19). Francoska konzularna agencija (Joseph Callet, šef agencije, Negolin). Francoska konzularna agencija (Dimen Agamemnon, šef agencije, Skoplje). Grški konzulat (Zagreb, Jelačićev trg 24). Grški konzulat (Elie Pichon, konzul, Skoplje). Holandski konzulat (Martinus Kuys, vodja konzulata, Beograd, Terazija). Holandski konzulat (Starck van Schijndel, konzul, Zagreb). Italijanska delegacija (Ljubljana, Zrinjskega cesta 3, I. nadst.). Nizozemski konzulat (Zagreb, Mihanovičeva ul. 34). Norveški poč. konzulat (Henri Voegeli, konzul, Beograd, Trgovačka br. 2). Nemški konzulat (Zagreb, Mihanovičeva ul. br. 2). Peruanski konzulat (Zagreb, Vlaška ulica 53, II. nadst.). Poljski konzulat (Nikola pl. Samson Himmelsljerna, Zagreb, Boškovičeva 2). Rumunski konzulat (Zagreb, Drapkovičeva ul. 25). Ruski konzulat (Georges Fehermine, konzul, Zagreb, Marovska ul. 3). Ruski konzulat (Aleksander Adamoff, konzul, Beograd, Kralja Milana br. 53). Španjolski konzulat (Zagreb, Trg listopada 1918 br. 1). Švicarski konzulat (Judes Schmidlin, konzul, Zagreb, Preradovičeva ul. 24). Švicarski Generalni poč. konzulat (Christian Voegeli, generalni konzul, Beograd, Trgovačka br. 2). Španjolski konzulat (Sebastian Romero, konzul, Beograd, Brankova br. 22). Italijanski konzulat (Chevalier Gonsalvo Summonte, gener. konzul, Zagreb, Preradovičeva br. 2). Italijanski Generalni konzulat (Charles Umilla, Split). Italijanski konzulat (Emilio Manfredi, konzul, Dubrovnik). Italijanski generalni konzulat (Mariano de Angelis, generalni konzul, Šibenik). Uruguajski konzulat (Zagreb, Starčevićev trg 4, II. nadst.). Perzijski gener. konzulat (Mihael L. Djurić, podpredsednik beogradske trgovske zbornice, Beograd).

Praški vzorčni velesejem. Na bodočem praškem vzorčnem velesejmu, ki se vrši od 2. do 9. septembra, postavljen bode letos prvič poseben paviljon za prodajo izdelkov češkoslovaške in tujezemske ljudske umetnosti, kakor veznine, čipke, narodne noše, igrače, okrašeni predmeti itd. pod pogojem, da mora biti vse v resnici pristna narodna umetnost. Ponaredbe so izključene. — Na to okolnost se opozarjajo prodajalci in prodajalke izdelkov narodne umetnosti v Sloveniji, ki imajo na jesenskem velesejmu v zato določenem paviljonu pravico prodajati omenjene izdelke na drobno.

Sejem plemenskih bikov v Rapperswilu. Zveza vzhodno-švicarskih zadrug priredi tudi letos jeseni in to 11., 12. in 13. septembra sejem plemenskih bikov (Schweizerschlag) v Rapperswilu na Zuriškem jezeru. Podrobne informacije o sejmu daje poslovodja zveze dr. M. Litscher v Sevelen, Kanton St. Gallen.

Rusko žito na Nemško. Nemški gospodarski krogi se pogajajo s sovjeti za dobavo poljskih pridelkov z Rusije. Pogajanja ugodno napredujejo in bodo v bližnjih dneh končana. Cena žitu, ki bo jeseni prodano za 200 milijonov zlatih mark, bo napol plačana v gotovini, napol v blagu.

Tržna poročila.

Zagrebski žitni trg (20. I. m.) Poslavo vojvodinska poslaja: pšenica (76—77 kg) 415—425, turščica žolta 290—300, rž (71 do 72 kg) 360—365, ječmen za krmo novi 250—275, stari za pivovarne 300 do 315, oves 310—320, moka »0« 650—675, »2« 625—650, »4« 600—625, za krmo 200—210, ržena moka 600—610, otrobi drobni 140—150, debeli 190—200. Tendence mirna, čvrsta.

Novosadska blagovna borza (10. I. m.) Pšenica: baška 76—77 kg, 2—3 odst. ponudba 415, baška, pariteta Zemun, 77—78 kg, 1,5 vagona 425. Rž: baška, 65—67 kg, ponudba 300. Oves: baški, ponudba 320. Turščica: baška, zdrava, 1 vagon 302,5; baška, ladja Brod ponudba 310; baška, 5—8 odst. defektna, 1 vagon 280; baška, promptna, 13 vagonov 287,5—295. Moka: baška »0« ponudba 660; »00«, 2 vagona 662,5; »2«, ponudba 625; »5«, ponudba 565; »6«, ponudba 495; »7«, ponudba 425. Otrobi: baški, 2 vagona 140. Tendence nespremenjena.

Zagrebski ledenski sejem (11. I. m.) Današnji sejem je bil zelo slabo obiskan. Bilo je malo domače živine. Konj skoro ni bilo. Cene za kg žive teže: voli domači I. 12,5—13,5, II. 11,5—12,5 III. 10 do 11, bosanski 8—12,5, krave I. 10—11, II. 9,5—10, III. 8—9,5, telela I. 15,5 do 16,5, II. 14,5—15,5, III. 13,5—14. Seno se je tržilo po 60—112,5, detelja po 75—85, slama po 50—100.

Trgovina z govedino v Pragi. Kakor poroča naše ministrstvo zunanjih del, so znašale cene na praškem trgu dne 11. junija za 1 kg žive vage, brez trošarine: govedina češkega izvora: voli 6,50 do 8, bivoli 7,50 do 8,50, krave 6,50 do 8,50, junice 7,20 do 9 čK; slovaškega izvora: voli 7,85 do 8,75, bivoli 10 do 10,50, krave 6,50 do 8,75, junice 6,25 čK; jugoslovaškega izvora: voli 7 do 7,20, bivoli 8,50, krave 7, junice 6,75 do 7 čK; rumunskega izvora: voli 7 do 7,90 čK; danskega izvora: voli 8,50 do 8,75, bivoli 7,50 do 9,40, krave 5,50 do 9, junice 7,75 do 9,25 čK.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gospoetska c. 2.

Čeniki zastoj in franko. Začasno nižane cene.

Kolesa iz prvih tovarov: Dürkopp, Styria, Waffelrad.

Likvidacija!

RAZPRODAJA

se pod dnevnimi cenami v vsaki množini:

Krampi, nasajeni. — Lopate, nasajene (metalka). — Vozne plakte. — Strange, močne, 4 1/2 metra dolge. — Konjske podkve št. 1 do 3. — Konjski in volovski podkovščniki »SATZER« št. 1. — Kolli, pocinkani, vsebina 60 litrov, s pokrovom.

Pojasnila daje brezplačno trgovski prokurist PETER SETINA, Sevnica ob Savi.

Svinjsko mast

čisto, najfinejšo američansko, v sodih po 50 kg in v kantih nudi od skladišča, kakor tudi ostalo

kolonijalno blago

najceneje

Jugoslavija Prometno D. O.

Zagreb

Gajeva ulica šte. 10

Telefon 9—41

Brzjavi: »Jugopromet«

Priporočamo:

Josip PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši živalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. Na veliko in malo!

Veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, knjigarna, umetnine in muzikalije

Goričar & Leskovšek

Celje

je najugodnejši vir nakupa za trgovce.

Med dobrim najboljši!

Pfaff

živalni stroji
za rodbino in
obrt

Vozna kole-
sa, razni no-
vi modeli

Puch

LJUBLJANA IGNACIJ VOK NOVO MESTO

NAJSTAREJŠA ŠPEDICIJSKA TVRDKA V SLOVENIJI

R. RANZINGER

LJUBLJANA špedicijska pisarna JESENICE

Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zacinjenje. — Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi kabinami za pohištvo

Brzjavi: Ranzinger. Interurban telefon št. 60